

Raadsvoorstel

Tabel registratiegegevens

Registratienummer	25.0001580
Zaaknummer	Z24002043
Datum oordeelsvormende raadsvergadering	6 maart 2025
Datum besluitvormende raadsvergadering	20 maart 2025
Van afdeling	Strategie & Opgaven
Onderwerp	Participatieverordening: Plan van aanpak
Portefeuillehouder	burgemeester G.J. van den Hengel

Samenvatting

Sinds 1 januari jl. is de Wet versterking participatie op decentraal niveau van kracht. Deze vraagt ons als gemeente om participatie goed te regelen en een participatieverordening te laten vaststellen door de raad.

De Wet Versterking participatie sluit aan bij de gemeentelijke ambitie en doelstellingen voor Bereikbaar Bestuur, zoals beschreven in de Toekomstvisie Thuis in Opmeer 2030 en het Coalitieakkoord 2022-2026 Vitaal Opmeer:

"We werken samen met onze inwoners bij het realiseren van onze ambities. Per project wordt beoordeeld hoe burgerparticipatie wordt ingezet. Er wordt een online burgerpanel ingericht met brede basis in onze gemeenschap om te zorgen dat we "the silent majority" ook weten te bereiken. De dorpsraden vervullen een rol waarbinnen de inbreng van de gemeenschap aantoonbaar naar voren komt. Gebruikmakend van vooral maar niet uitsluitend de digitale weg zoeken we naar meer

verbinding om opinies los te krijgen. Besluiten die impact hebben wordt helder over gecommuniceerd. Beeldvormende bijeenkomsten kunnen ook worden benut voor de inbreng van inwoners. Wat de burger zelf kan en mag doen, wordt gefaciliteerd." (*Coalitieakkoord: Burgerparticipatie 0.0007*)

Het Plan van aanpak Participatieverordening Opmeer beschrijft het proces voor de totstandkoming van de participatieverordening en het implementatieplan. Het maakt inzichtelijk welke stappen wanneer worden gezet om tot het beoogde resultaat te komen en welke bijdrage en van de betrokkenen wordt gevraagd.

Met het plan wordt een vervolg gegeven aan de Raadsinformatiebrief Projectopdracht Participatieverordening Opmeer, d.d. 26 november 2024
Het Plan van aanpak wordt door het college ter vaststelling aangeboden aan de raad.

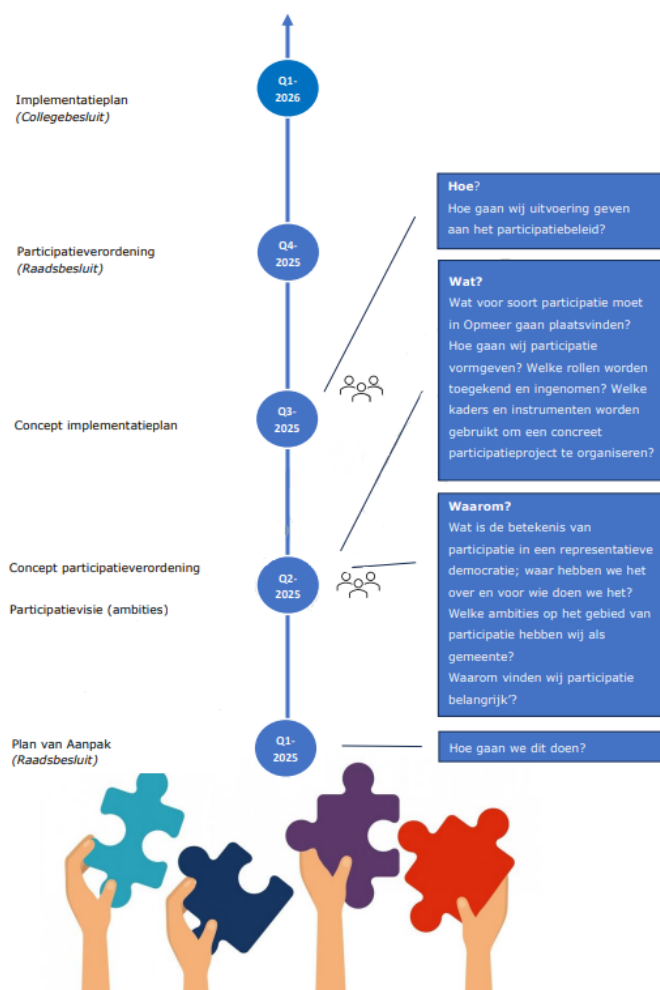
Inleiding

Sinds 1 januari jl. is de Wet versterking participatie op decentraal niveau van kracht. Deze vraagt ons als gemeente om participatie goed te regelen en een participatieverordening door de raad te laten vaststellen.

Eind november heeft het college van B&W de projectopdracht 'Participatieverordening Opmeer' vastgesteld die toeziet op de totstandkoming van de participatieverordening en het implementatieplan. Hierover is de Raad middels de Raadsinformatiebrief Participatieverordening Opmeer d.d. 26 november 2024 op de hoogte gebracht.

Het Plan van aanpak beschrijft het proces om te komen tot een participatieverordening en een implementatieplan. De participatieverordening beschrijft de spelregels voor participatie. Bij het opstellen van deze spelregels worden college, raad, ambtenaren en burgers betrokken. De participatieverordening wordt uiteindelijk vastgesteld door de raad. Het implementatieplan beschrijft wat de gemeente en de inwoners gaan doen om participatie waar te maken: wat is nodig is om het participatiebeleid in Opmeer tot een succes te maken en te verankeren in de organisatie. Het implementatieplan wordt vastgesteld door het college.

Figuur: Visueel stappenplan

Voorgesteld besluit

1. Het Plan van Aanpak Participatieverordening Opmeer vast te stellen.

Argumenten

1.1 Het Plan van Aanpak draagt bij invulling van een wettelijke verplichting

Het Plan van aanpak is een uitwerking van de projectopdracht die toeziet op de totstandkoming van de participatieverordening en het implementatieplan. Hiermee voldoet de gemeente aan de Wet versterking participatie op decentraal niveau.

1.2 Het draagt bij aan de realisatie van de organisatiedoelstellingen

De Wet Versterking participatie op decentraal niveau sluit aan bij gemeentelijke ambitie en doelstellingen voor Bereikbaar Bestuur, zoals beschreven in de Toekomstvisie Thuis in Opmeer 2030 en het Coalitieakkoord 2022-2026 Vitaal Opmeer. Opmeer onderstreept het belang dat inwoners

invloed kunnen uitoefenen op beslissingen die hen aangaan, zodat de besluiten van de gemeente beter aansluiten bij hun behoeften.

De voorgestelde gezamenlijke aanpak sluit tevens aan bij de ambitie dat: "De gemeenteraad en het college gezamenlijk een actieplan opstellen om de relatie met inwoners te verbeteren en naar een hoger niveau te tillen. De uitgangspunten hierbij zijn: participatie is geen eenrichtingsverkeer, inwoners krijgen ruimte om eigen ideeën en initiatieven in te brengen en inwoners worden actief betrokken bij de besluitvorming." *P. 19 Toekomstvisie*

1.3 Het benut kansen om het participatievraagstuk in brede zin op te pakken.

De beschreven aanpak maakt gebruik van de urgentie die de nieuwe wet creëert en de gelegenheid om het participatievraagstuk in meer brede zin op te pakken. Zo wordt middels bijeenkomsten opgehaald wat de redenen en motieven zijn (van inwoners) om te participeren en (van de gemeente) om participatie mogelijk te maken; en ook aan welke voorwaarden goede participatie moet voldoen.

1.4. Commitment en actieve betrokkenheid van de raad

Het college heeft de raad eind november 2024 via een raadsinformatiebrief geïnformeerd over de projectopdracht Participatieverordening Opmeer. In een vervolg hierop legt het college de raad ter vaststelling het plan van aanpak voor. Hierin wordt het proces voor de totstandkoming van de participatieverordening en de rol van de raad beschreven.

Met de vaststelling van het plan van aanpak benadrukt de raad haar commitment aan en actieve betrokkenheid bij de totstandkoming van de participatieverordening. Dit is belangrijk omdat de raad vanuit haar kaderstellende rol in algemene zin bepaalt hoe participatie eruitziet. Met de kaders, beleid en verordening creëert de gemeenteraad de ruimte waarbinnen participatie plaatsvindt en beïnvloedt zij daarmee ook over de ruimte of de invloed van de gemeenteraad zelf. Meer ruimte voor participatie (of minder kaders) kan betekenen dat de raad minder directe invloed heeft op hoe een participatief proces eruitziet en wat er potentieel uit komt.

1.5 Het Plan van Aanpak maakt het proces en rollen inzichtelijk

Het Plan van Aanpak maakt inzichtelijk welke stappen er wanneer worden gezet om tot het beoogde resultaat te komen en welke bijdrage er van de betrokkenen wordt verwacht.

Kanttekeningen

1.1 Spanning tussen participatie en representatie

De representatieve democratie vormt in Nederland het uitgangspunt van de democratie. De participatieve democratie is een aanvulling hierop. Dit proces vraagt ons om vorm te geven aan het samenspel tussen de representatieve democratie (de gekozen volksvertegenwoordiging) en de participatieve democratie (de betrokkenheid en invloed vanuit de maatschappij). Het vinden van de juiste verhouding tussen de representatieve en de participatieve democratie kan een zoektocht zijn. De raad dient zich daarbij bewust te zijn dat zij met de kaders en de verordening de ruimte creëert

waarbinnen participatie plaatsvindt en daarmee beïnvloedt zij daarmee ook over de ruimte of de invloed van de gemeenteraad zelf.

1.2 Representatie van burgers

Binnen de scope van dit project zullen wij een afvaardiging van bewoners benaderen, zoals bestaande overleggen (bv. de sociale adviesraad), het maatschappelijke middenveld (sportclubs en verenigingen), georganiseerde bewoners- en ondernemers (bijvoorbeeld de dorpsraden). Deze afvaardiging is slechts beperkt representatief voor de gehele Opmeerse bevolking.

De gemeentepelling Waar staat je gemeente met een aantal vragen over burgerparticipatie wordt onder alle inwoners van Opmeer uitgezet en is wel representatief.

De gemeente, maar in het bijzonder de raad als volksvertegenwoordiging, vervult dus een belangrijke rol als belangenbehartiger van de burgers.

1.3 Begripsverwarring

In een proces waarin burgerparticipatie centraal staat, bestaat het risico dat wij participatie gaan zien als het doel, in plaats van een middel. Burgerparticipatie is geen doel, maar *dient* een doel, bijvoorbeeld om de betrokkenheid van burgers bij besluitvorming te vergroten.

Andersom bestaat ook de kans dat 'hulpmiddelen' om burgerparticipatie mogelijk te maken, zoals een app, burgerpanel of enquête gelijkgesteld worden met 'burgerparticipatie'. Het invoeren van een app, enquête of burgerpanel is niet hetzelfde als burgerparticipatie, het zijn middelen ten dienste van burgerparticipatie, dat op zijn beurt ten dienste staat van een hoger gelegen doel.

Beoogd maatschappelijk effect

Burgerparticipatie bevordert de betrokkenheid van burgers bij beleid- en besluitvorming en zorgt ervoor dat de beleid beter aansluit bij de behoefte van de burgers.

Dit plan beschrijft de aanpak voor de totstandkoming van de participatieverordening, die voorziet in een helder afspraken. Deze geven die iedereen – bewoners, bestuurders, ambtenaren- duidelijkheid over hoe wij als gemeente de participatie aanpakken, wat het doel is en wat de ruimte is voor Opmeeders om invloed uit te oefenen. Dit is een voorwaarde voor effectieve participatie.

Wettelijk kader

- Wet versterking participatie op decentraal niveau
- Coalitieakkoord Vitaal Opmeer 2022-2026
- Toekomstvisie Thuis in Opmeer 20230

Participatie

In het plan van aanpak wordt beschreven hoe en wanneer raad, college, ambtenaren en burgers betrokken bij de totstandkoming van de participatieverordening.

Zo zal door middel van bijeenkomsten en gesprekken met hen gezocht worden naar antwoorden op vragen als 'waarom vinden wij participatie belangrijk' en 'wanneer vinden wij participatie succesvol'. Ook wordt dit voorjaar aan alle inwoners van Opmeer een aantal vragen gesteld over burgerparticipatie in de gemeenteteiling Waar staat je gemeente.

Communicatie

De komende paar maanden zal de communicatie zich voornamelijk richten op het betrekken van het college, de gemeenteraad, de ambtelijke organisatie en burgers bij de totstandkoming van de participatieverordening. Zo worden er in het voorjaar bijeenkomsten georganiseerd, gevolgd door een tussentijdse terugkoppeling van de resultaten aan de raad, alvorens deze participatieverordening wordt vastgesteld. .

De communicatie met de raad wordt gecoördineerd door de griffie.

Na vaststelling van de participatieverordening door de raad en het implementatieplan door het college worden de inwoners geïnformeerd over de (nieuwe) mogelijkheden die de verordening biedt op het gebied van participatie en wat zij van de gemeente mogen verwachten. Ook in de ambtelijke organisatie zelf hiervoor aandacht zijn en wordt de ambtenaren ondersteuning geboden. Dit zal worden uitgewerkt in een communicatieplan dat onderdeel is van het implementatieplan

Financiën

Er is geen extra budget benodigd voor de uitvoering van het Plan van Aanpak.

Indien voor de uitvoering van het implementatieplan extra geld nodig is, dan zal dit via een raadsbesluit lopen.

Uitvoering

Het Plan van aanpak beschrijft het proces en de rollen ten behoeve van de totstandkoming van de participatieverordening. De organisatie van de uitvoering van het Plan ligt bij de projectgroep. Hieronder een overzicht van de belangrijkste activiteiten in de tijd.

Q1-2025:

- Vaststellen plan van aanpak door de raad
- Voorbereiden en plannen van bijeenkomsten.

Q2 - 2025:

- Opstellen participatievisie
- Opstellen concept participatieverordening
- Opstellen uitvoeringsplan bijeenkomst /werksessie

Q4 – 2025:

- Vaststellen participatieverordening door de raad

Q1 – 2026:

- Vaststellen implementatieplan door college
- Opstellen projectopdracht voor de realisatie van het uitvoeringsplan (college en MT voorstel)
- Vaststellen voorstel projectopdracht door MT en college
- Opnemen budget voor uitvoering in voorjaars/kadernota

Q2 – 2026

- Vaststellen budget in voorjaarsnota/kadernota door raad

Bijlagen

1. Plan van Aanpak Participatieverordening
2. Raadsinformatiebrief Projectopdracht Participatieverordening Opmeer
3. Projectopdracht Participatieverordening Opmeer

Raadsbesluit

De raad van de gemeente Opmeer,

gelet op artikel 108, eerste lid, en artikel 147 van de Gemeentewet;

gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van 11 feb. 2025,

gehoord de behandeling in de oordeelsvormende raadsvergadering van 6 mrt. 2025;

besluit:

1. het plan van aanpak Participatieverordening Opmeer vast te stellen **met de volgende wijziging¹:**

Stap 1: Het kader (bijlage 1, pagina 2)

Beoogde resultaten: Een visiedocument en een participatieverordening

Werkwijze:

Voor deze stap wordt **in eerste instantie een visiegesprek georganiseerd met de gemeenteraad, het college, de ambtenaren en de participanten. Van dit gesprek wordt verslag gemaakt en de input wordt gebruikt om te komen tot een visiedocument. Tevens worden** bijeenkomsten georganiseerd met de gemeenteraad, het college en de ambtenaren. Deze vinden plaats onder externe begeleiding door procesbegeleiders van de Westfrieslandacademie. De vorm van het gesprek en de methode die we hierbij gaan gebruiken, wordt in overleg met de griffier, de externe begeleider(s) en projectleider bepaald.

Voor de antwoorden op de waarom-vragen gaan we ook in gesprek met 'participanten', zoals de adviesraad sociaal domein en het maatschappelijk middenveld (zoals de cultuur- en sportverenigingen); en ook daar waar inwoners of ondernemers zich al georganiseerd hebben wordt contact gelegd (dorpsraden). **Ook wordt een oproep gedaan aan inwoners die in dit proces graag willen meedenken, maar die niet op de hiervoor genoemde wijze zijn aangesloten of zich hebben georganiseerd.**

De focus van dit gesprek ligt vooral op het verkrijgen van inzicht in de redenen en motieven om als inwoner te participeren; en de voorwaarden waaraan 'goede' participatie moet voldoen. Deze kunnen namelijk afwijken van de redenen, motieven en voorwaarden van de gemeente om participatie mogelijk te maken.

¹ **Amendement A12.1 van de fracties van het CDA en PvdA/GroenLinks**

Aan de hand van de resultaten uit de bijeenkomsten stelt de projectleider **eerst** een **concept-visiedocument op. en een concept-participatieverordening**. Deze worden in een beeldvormende bijeenkomst aan de raad teruggekoppeld. **Eventuele aanpassingen naar aanleiding van deze bijeenkomst worden verwerkt in het visiedocument. Over de eventuele aanpassingen wordt de raad schriftelijk geïnformeerd.**

Op basis van het visiedocument stelt de projectleider de concept-participatieverordening op. De concept-participatieverordening wordt in een latere beeldvormende bijeenkomst aan de raad teruggekoppeld. Daarbij zoomen wij in op de concrete uitwerking van de participatieverordening: Maakt de verordening succesvolle participatie mogelijk? Eventuele aanpassingen naar aanleiding van deze bijeenkomst worden verwerkt in de participatieverordening, waarna deze door het college aan de raad ter vaststelling wordt aangeboden.

Besloten in de raadsvergadering van 20 maart 2025.

G.J. van den Hengel
voorzitter

L. Gijben
griffier